

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi
The Journal of International Social Research
Cilt: 8 Sayı: 41 Volume: 8 Issue: 41
Aralık 2015 December 2015
www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581

SEÇİCİ DİNLEME YÖNTEMİNİN 6. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN DİNLEDİĞİNİ ANLAMA BECERİSİNE ETKİSİ*

THE EFFECT OF SELECTIVE LISTENING METHOD ON LISTENING COMPREHENSION SKILLS OF 6TH GRADE STUDENTS

Emine BOSTANCI**
Dilek CERAN***

Öz

Eğitim öğretim sürecinde etkin role sahip olan dinleme, aynı zamanda günlük hayatın içinde de aktif olarak kullanılan bir beceridir. Bireyin etkili bir iletişim ve öğrenme süreci oluşturmada öncelikli yeri olan dinleme, farklı yöntem ve tekniklerin kullanımı ile geliştirilebilir.

Bu çalışmada, Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer verilen seçici dinleme yönteminin öğrencilerin dinlediğini anlama becerisine etkisi deneysel yöntemle dayalı olarak araştırılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Karaman ili Makbule Orman Ortaokulunda öğrenim gören 57 altıncı sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmada öğrencilerin dinleme becerisini ölçmek için bir dinleme metni ve "Dinlediğini Anlama Soruları" kullanılmıştır. Araştırmada seçici dinleme eğitiminin dinlediğini anlama becerisini olumlu ve anlamlı düzeyde geliştirdiği sonucuna ulaşılmıştır. Deney grubu öğrencilerinin hem toplam puanlarda hem de her bir soru maddesinde kontrol grubundan anlamlı düzeyde yüksek puanlar alması seçici dinleme yönteminin etkisini ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Türkçe Öğretimi, Dinleme Eğitimi, Seçici Dinleme.

Abstract

Listen to having an active role in the education process, it is also a skill that is actively used in everyday life as well. Primary role in creating an effective communication and learning process of individuals who are listening can be improved by the use of different methods and techniques.

In this study, the effects of students' skills of listening and selective listening process in the Turkish Language Teaching Program was investigated based on the experimental method. Working group of the research Karaman Makbule Orman Secondary School studying in constitute 57 sixth grade students. A listening text to measure the students' listening skills in research and prepared in accordance with the text "Listening Comprehension Questions" is used. The results of the listening comprehension skills training in selective listening was concluded positively and significantly developed. The experimental group students in both total points and also reveal the influence of any substance in question significantly higher points than the control group receiving the selective listening process.

Keywords: Turkish Education, Training of Listening, Selective Listening.

1. GİRİŞ

Eğitim öğretim sürecinde etkin bir role sahip olan dinleme, aynı zamanda günlük hayatın içinde de aktif olarak kullanılan bir beceridir. Etkili bir iletişim ve öğrenme süreci için önemli koşullardan biri olan dinleme, aynı zamanda bireyin ilk kullandığı dil becerisidir. Bununla birlikte dinlemeyi doğuştan getirilen, kazanılmış bir beceri olarak düşünmek doğru değildir. Amaca uygun ve etkili dinleme, ancak belirli bir program dâhilinde sistematik olarak kazanılabilir.

Dinleme, "konuşan ya da sesli okuyan bir kişinin vermek istediği mesajı, tam olarak anlayabilme becerisi" (Özbay, 2009:5); "konuşan kişinin vermek istediği mesajı doğru olarak anlayabilme ve söz konusu uyarana karşı tepkide bulunabilme becerisi" (Demirel, 2003: 33); "dinleyicinin önce söylenenlerle, sonra söylenenler arasında bağlantı kurma ve iletişim içindeki işlevini anlama yeteneği" (Temur, 2001: 61); "karşı tarafı edilgen bir yapıda izleme değil, iletişimin tam olarak gerçekleşmesi için iletiyi alma ve yorumlama çabası" (Umagan, 2007: 149) olarak tanımlanabilir.

Tanımlar, dinleme ile işitmenin birbirinden farklı olduğuna işaret etmektedir. Bireyler, anlama çabasında olmadan karşıdaki sesi işitirler. İşitme eylemini engellemek mümkün değilken, bireyin duyduklarını anlayıp anlamamasına göre bir dinlemeden söz edilebilir. Dinleme, duyma mekanizmalarından geçen bilgilerin kaydedilip kullanıma hazır hale gelmesini sağlayan bir farkındalıktır. Bu açıdan dinleme duymanın ötesinde aktif bir zihinsel süreçtir (Aytan, 2011: 9).

* Bu makale, yazarın yüksek lisans tez çalışmasından üretilmiştir.

** MEB, Türkçe Öğretmeni.

*** Yrd. Doç. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi, Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü.

Sosyal ve bireysel varlık olabilme olgusunu dil becerilerini kullanarak gerçekleştiren insan; algılamaya, tanımaya, tanışmaya, duymaya, düşünmeye ve anlam vermeye dinleyerek başlamakta, hayatın başlangıcından sonuna kadar her döneminde de dinlemeyi en önemli öğrenme aracı olarak kullanmaktadır (Karadüz, 2010: 40). Dolayısıyla deneyim ve bilgi birikimi edinmenin önemli bir kısmını teşkil eden dinleme, öğrenmede temel öğelerden biri olmaktadır.

Günümüz dünyasının, bilimsel ilerlemelerle baş döndürücü bir hızla gelişmesi ve buna paralel olarak insanın, dört bir taraftan gelen mesaj bombardımanı altında olduğu düşünüldüğünde dinleme becerisinin etkili ve verimli bir şekilde kullanılmasının büyük bir önem kazandığını söyleme gerekliliği ortaya çıkar (Aytan, 2011: 20-21). Bireylerin sosyal hayatlarındaki tüm ilişkilerini düzenlemelerinde gerekli ve önemli olan dinleme becerisi bireyin yaşadığı ortama uyumunu da sağlamalıdır. "Sınıfta, toplantıda, alışverişte, sosyal ilişkilerde, askerde vb. pek çok yerde iyi dinleyicilerle zayıf dinleyiciler kendilerini hemen belli ederler. İlişkilerin sağlıklı, düzenli olabilmesi dinleme becerisinin etkin kullanılmasyla doğrudan ilgilidir" (Doğan, 2007: 40). Dolayısıyla toplumsal iletişimi doğru şekilde kurmak, çağdaş bilgiye ulaşmak ve bunu kullanmak dinleme becerisinin gelişimiyle sağlanabileceği için dinleme becerisine ayrıca önem verilmelidir.

Araştırmalara göre birey ortalama olarak bir gününün "%9'unu yazarak,%16'sını okuyarak, %30'unu konuşarak ve %45'ini dinleyerek geçirmektedir." (Buzan, 2001: 97) Wacker ve Hawkins (1996) % 45'lik oranla, günlük hayatta en fazla kullanılan dil becerisinin dinleme olduğunu ortaya koymakla, insanların okuduklarından, konuştuklarından ve yazdıklarından daha çok dinlediklerini göstermektedir (Akt. Doğan, 2010). Sever (2011) ise kişiler arası iletişimin % 42'sinin dinleyerek geçirildiğini, Temizyürek (2011) ise bu sürenin % 60'lara kadar çıktığını belirtmiştir. Ayrıca karşılıklı bir iletişimin olmadığı durumlarda dinleme becerisinin daha yüksek oranda kullanıldığı görülmektedir. Örneğin televizyon, radyo ve internet gibi yaygın kitle iletişim araçları kullanılırken bireyin dinleme becerisi daha aktif hâle gelmektedir.

Dinlemenin genelde sosyal hayatın, özelde öğrenme sürecinin konuşma ile birlikte en aktif kullanılan becerisi olduğu düşünüldüğünde, öğrencilerin akademik ve sosyal başarılarını artırmada bu becerinin geliştirilmesinin önemi daha çok ortaya çıkmaktadır. Bu bağlamda sınıf içi çalışmaların doğal bir parçası olan dinlemenin etkili kullanımı, başarının anahtarı olarak görülebilir.

Dinleme becerisi sadece Türkçe dersindeki başarıyı değil tüm derslerdeki başarıyı aynı oranda etkilemektedir (Kırbaş, 2010: 4). Bununla birlikte dile ait diğer becerilerde olduğu gibi dinleme becerisinin de geliştirilmesi öncelikli olarak Türkçe dersinin hedef ve amaçları arasında yer almaktadır. Programa göre dinleme/izleme becerisinin geliştirilmesiyle öğrencilerin "dinlediklerini/izlediklerini sıralama, sınıflama, sorgulama, ilişkilendirme, eleştirme ve bunlarla ilgili çıkarımlarda bulunma gibi üst becerileri" (MEB 2006: 5) de geliştirecektir. Öğrencilerin bu üst becerilere ulaşmasını sağlamak amacıyla programda "dinleme/izleme kurallarını uygulama, dinlenen/izlenen anlama ve çözümleme, dinlediklerini/izlediklerini değerlendirme, söz varlığını zenginleştirme, etkili dinleme/izleme alışkanlığı kazanma" olmak üzere beş temel amaç ve bunlara bağlı 42 kazanım yer almaktadır. Bu kazanımların öğrencilere kazandırılması için Türkçe derslerinde farklı yöntem ve tekniklerin kullanıldığı, dinleme becerisini geliştirme uygulamaları yapılması gerekmektedir.

İlköğretim Türkçe Dersi (6,7,8. Sınıflar) Öğretim Programında dinleme eğitiminde kullanılacak tür, yöntem ve teknikler "katılımlı dinleme, katılımsız dinleme, not alarak dinleme, kendini konuşanın yerine koyarak dinleme (empati kurma), yaratıcı dinleme, eleştirel dinleme, seçici dinleme" (MEB, 2006: 62-63) olarak belirlenmiştir. Bu yöntem ve tekniklerden araştırmaya konu olan seçici dinleme ile ilgili programda şu açıklamalara yer verilmiştir:

"Amaç: Dinlenenlerin/izlenenlerin içinden ilgi ve ihtiyaca yönelik olanların seçilerek dinlenmesi/izlenmesidir.

Uygulama: Seçici dinleme/izleme aşağıdaki şekillerde uygulanabilir:

1. Önceden hazırlanmış sorular dağıtılarak öğrencilerden bunların cevaplarını bulmaya yönelik olarak dinlemeleri/izlemeleri istenir.

2. Dinleme/izleme amacına veya ilgi alanına yönelik olarak dinlenenlerden/izlenenlerden bir veya birkaç bölüm/ konu seçilerek yalnızca bu kısımlar dikkatle dinlenir/izlenir.

Örneğin; hazırlanan bir karşılıklı konuşmada (öğretmen-öğrenci, doktor-hasta, satıcı-müşteri vb.) tarafların birbirlerinin konuşmalarından seçme yapmaları ve bunları sınıfta değerlendirmeleri istenir" (MEB, 2006: 63).

Seçici dinleme, çevreden duyulan seslerden önemli olanı seçerek yapılan dinlemedir. Aras (2004:29) bu dinlemeyi "Bir insanın ne aradığını bilmesi ve ona göre dinlemesi" olarak tanımlar.

Bu yöntemle yapılan dinlemelerde kişi dinledikleri/izlediklerinden belirli bölümleri daha dikkatli dinler. Hangi bölümlere dikkat edileceği önceden belirlendiği için dinleyen kişinin istenilen sonuca daha

kolay ulaşması sağlanır. Sesler, seçici bir dinlemeye tâbi tutulmadığı zaman gürültü hâline gelecek, gerekli ve gereksiz bilgilerin ayırt edilemeyecektir. Bu sebeple kişi ulaşmak istediği amaca, cevabını aradığı soruya yani ihtiyacına göre seçerek dinleme yapmalıdır.

Seçici dinleme ile kişi, anlatıcının söylediklerinden kendi amacına uygun olanı seçer, diğer kısımlara daha az dikkat eder. Seçici dinleme bilinçli kullanıldığında zamandan tasarruf sağlamaktadır (Kaplan, 2004: 44). Bu şekilde daha kısa sürede daha çok bilgiye, düşünceye ulaşılması mümkün olmaktadır.

Aslında seçerek dinleme, beynimizin çalışma sistemine paralel olarak yapılan dinlemedir (Aras, 2004: 29). Çünkü insan beyni dışarıdan gelen seslerin hepsini işitebilir. Ama bunlardan sadece dikkatini verdiğini, istediğini, işine yarayacağını düşündüğünü yani seçtiğini dinler. Bu sebeple çoğu zaman bilinçsizce uygulanan seçici dinlemeyi, farkındalık oluşturarak bireyin günlük hayatında özellikle de öğrenme sürecinde etkili olarak kullanması sağlanmalıdır. Bu bağlamda doğru ve etkili bir seçici dinleme öğrencilerin akademik başarısını da etkileyecektir. "Seçerek dinleyen kişi, seçerek okumada olduğu gibi kendi amacını bilir ve ona göre dinler, kendisine gerekli olanı dinler. Burada dinleyici, konuşmadaki mesajın anlaşılmasına yardımcı olacak bölümler üzerinde dikkatini toplar ve sadece o bölümleri dinleyerek konuşmayı tam ve doğru olarak kavrayabilir. Bu, bir alışkanlık hâline getirildiği zaman sağlıklı ve hızlı bir dinleme becerisi kazanılmış olur." (Yıldırım, 2007: 74). Dolayısıyla öğrenme sürecinde seçici dinleme yöntemini aktif olarak kullanmak öğrencinin başarısını olumlu yönde etkileyecektir. Bu bağlamda dinleme eğitimi sürecinde seçici dinleme yönteminin de uygulamalarla öğrenciler tarafından kullanılmasını sağlamak gerekir.

Katılımlı dinleme, eleştirel dinleme, yaratıcı dinleme, not alarak dinleme gibi farklı yöntem ve tekniklerin etkili bir dinlemede kullanılabilmesi için de seçici dinleme yapılabilmesi önemlidir. Örneğin not alarak dinleyebilmek için bireyin dinledikleri arasından hangilerini not alıp hangilerini almayacağını belirlemede seçici davranabilmesi gerekir. Dolayısıyla seçici dinlemeye yönelik çalışmalar, dinleme eğitiminin öncelikli basamakları olarak düşünülmelidir.

Bu düşünceden hareketle bu araştırmanın amacı; seçici dinleme yönteminin öğrencilerin dinlediğini anlama becerisine etkisini belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki alt problemlere cevap aranmıştır:

1. Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin "Dinlediğini Anlama Soruları"na göre ön test toplamortalama puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

2. Deney grubu ile kontrol grubu öğrencilerinin "Dinlediğini Anlama Soruları"ndan her bir soru için aldığı ön test toplam ortalama puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

3. Deney grubu öğrencilerinin "Dinlediğini Anlama Soruları"na göre ön test ve son test toplam ortalama puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

4. Deney grubu öğrencilerinin "Dinlediğini Anlama Soruları"ndan her bir soru için aldığı ön test ve son test toplam ortalama puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

5. Kontrol grubu öğrencilerinin "Dinlediğini Anlama Soruları"na göre ön test ve son test toplam ortalama puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

6. Kontrol grubu öğrencilerinin "Dinlediğini Anlama Soruları"ndan her bir soru için aldığı ön test ve son test toplam ortalama puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

7. Deney grubu ile kontrol grubu öğrencilerinin "Dinlediğini Anlama Soruları"na göre son test toplam ortalama puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

8. Deney grubu ile kontrol grubu öğrencilerinin "Dinlediğini Anlama Soruları"ndan her bir soru için aldığı son test toplam ortalama puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

2. Yöntem

2.1. Araştırma Modeli

Seçici dinleme yönteminin 6. sınıf öğrencilerinin dinlediğini anlama becerisine etkisinin incelendiği bu çalışmada ön test-son test kontrol gruplu deneysel yöntem kullanılmıştır. Deneysel araştırmalar bir konudaki neden sonuç ilişkilerini ortaya çıkarmak için kullanılır. Ön test-son test kontrol gruplu deneysel yöntemde rastgele yöntemle seçilen ve birbirine denk olan deney ve kontrol grupları belirlenerek iki grup için de ön test-son test uygulamaları yapılır. Yapılan ön test-son test sonuçları t testi ile değerlendirilerek etkisi incelenen değişkenin bir fark yaratıp yaratmadığı tespit edilir (Balci, 2011, s. 257).

2.2. Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Karaman il merkezinde yer alan Makbule Orman Ortaokulundan 57 6. sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmanın yürütüleceği okulda 6. sınıflarda bulunan şubeler arasında dinlediklerini anlamaya yönelik bir ön çalışma yapılmış ve aralarında anlamlı farklılık bulunmayan şubelerden rastlantısal olarak 6/B ve 6/C şubeleri deney ve kontrol grubu olmak üzere belirlenmiştir. Deney grubunu oluşturan 6/B sınıfında 15'i kız 13'ü erkek olmak üzere 28; kontrol grubunu oluşturan 6/C sınıfında ise 16'sı kız 13'ü erkek olmak üzere 29 öğrenci bulunmaktadır.

2.3. Verilerin Toplanması

Araştırmada veriler, öğrencilerin dinlediklerini anlama becerilerini ölçmek için seçilen ön test ve son test metnine yönelik olarak hazırlanan “Dinlediğini Anlama Soruları” sonuçlarının değerlendirilmesiyle elde edilmiştir.

Ön test ve son test uygulamaları için seçilen on metin uzman görüşleri doğrultusunda değerlendirilmiş ve bu değerlendirme sonucunda “Anadolu’da Tuzun Da Bir Sözü Var” adlı metne karar verilmiştir. Ön test ve son teste esas olmak üzere açık uçlu sorulardan oluşan “Dinlediğini Anlama Soruları” hazırlanmış ve yine uzman görüşleri doğrultusunda teste son şekli verilmiştir. “Anadolu’da Tuzun Da Bir Sözü Var” adlı dinleme metni için dinlediğini anlamaya yönelik yirmi beş soru hazırlanmış ve en çok puanı alan on iki soru ile “Dinlediğini Anlama Soruları” oluşturulmuştur. Ön test ve son test puanlarının değerlendirilmesinde bu açık uçlu sorulardan elde edilen puanlar kullanılmıştır.

Uzman görüşleri doğrultusunda seçilen sorular şunlardır:

- 1.Anadolu insanı neden konuğuna tatlıdan önce tuzlu ikram eder?
- 2.Dinlediğiniz metinde padişah kızlarına ne sormuş?
- 3.Büyük kız babasını ne gibi sevdiğini söylemiş?
- 4.Ortanca kız babasını ne gibi sevdiğini söylemiş?
- 5.Küçük kız babasını ne gibi sevdiğini söylemiş?
- 6.Osmanlı ordusundaki geleneğe göre yeminler neler üzerine yapılmış?
- 7.İki kişinin geçmişteki sıkı dostluğu nasıl ifade edilirmiş?
- 8.Osmanlı Padişahı İkinci Selim sefer sırasında nereden geçmektedir?
- 9.Osmanlı Padişahı İkinci Selim yolda kiminle karşılaşır?
- 10.Çoban İkinci Selim’e ne ikram eder?
- 11.Çoban İkinci Selim’den ne ister?
- 12.Osmanlı Padişahı İkinci Selim çobanın isteğini niçin yerine getirir?

Araştırmacılar, ön test ve son testler arasından rastlantısal olarak seçilen 20 cevap kâğıdını bağımsız olarak puanlamış, bu puanlara geçerlik ve güvenilirliği sağlamak amacıyla Pearson Korelasyon Analizi uygulanmıştır. Elde edilen verilere göre ön testte ($r: .92, p<0.01$) ve son testte ($r: .95, p<0.01$) puanlayıcılar arasında üst düzey bir uyum bulunmuştur.

2.4. Araştırmanın Uygulanması

Araştırma, ön testin uygulanması, seçici dinleme eğitiminin verilmesi, son testin uygulanması olarak üç aşamada gerçekleştirilmiştir. Araştırma 2013-2014 eğitim öğretim yılının birinci yarısında Karaman Makbule Orman Ortaokulunda uygulanmıştır.

İlk olarak öğrencilere “Anadolu’da Tuzun Da Bir Sözü Var” metni dinletilmiştir. Arkasından metinle ilgili belirlenen sorular dağıtılmış ve öğrencilerden soruları yanıtlamaları istenmiştir. Öğrencilerin yanıtları araştırmacı ve ikinci gözlemci tarafından hazırlanan cevap anahtarına göre değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgular sonucunda iki grubun ön testten aldıkları puanlar karşılaştırılmış ve iki grup arasında denklik olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Gruplardan bir tanesi deney bir tanesi de kontrol grubu olarak belirlenmiş ve çalışmaya bu şekilde devam edilmiştir.

Seçici dinleme eğitimi çalışmaları yalnızca deney grubundaki öğrencilere verilmiştir. Yapılan ön testten sonra iki hafta boyunca deney grubu öğrencilere seçici dinlemenin ne olduğu, nasıl uygulandığı, ne amaçla yapıldığı, seçici dinleme yaparken nelere dikkat etmek gerektiği konusunda bilgi verilmiştir. Bu bilgilendirmeler kısa örnek ve uygulamalarla somutlaştırılmıştır.

Eğitim çalışmalarında sonraki sekiz hafta boyunca iki gruba da dinleme çalışmaları yapılmıştır. Kontrol grubu verilen metinleri dinlemiş arkasından soruları yanıtlamıştır. Kontrol grubundaki dinleme çalışmalarında hiçbir yöntem-teknik kullanılmamıştır. Deney grubu ise aynı metinleri aynı zamanda seçici dinlemeyi kullanarak dinlemiştir.

Sekiz haftalık bu uygulamalar tamamlandıktan sonra ise son test uygulanmıştır. Son testte kontrol grubu ön testle aynı şekilde dinleme etkinliğini gerçekleştirirken, deney grubu ön testten farklı olarak son testte seçici dinleme yapmıştır. Son test verileri de ön testte olduğu gibi araştırmacı ve ikinci gözlemci tarafından puanlanarak iki grup puanları kıyaslanmıştır.

2.5. Verilerin Analizi

Çalışmada toplanan veriler SPSS 16.0 programı aracılığıyla analiz edilmiştir. Dinleme metnine verilen öğrenci cevapları, hazırlanan cevap anahtarı yardımıyla değerlendirilmiştir. Değerlendirme sonucunda elde edilen verilerin iki değişken arasındaki anlamlılığını test etmek için t testi kullanılmıştır. Deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin ön test ve son testten aldıkları puanların arasında anlamlı bir fark olup olmadığını tespit etmek maksadıyla bağımsız gruplar için t testi kullanılmıştır. Deney ve kontrol

grubunun kendi içinde ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını tespit etmek amacıyla ise gruplara eşleştirilmiş t testi uygulanmıştır.

3. BULGULAR

Bu bölümde araştırma genelinde elde bulgular başta belirlenen alt problemlere sınıflandırılmış ve yorumlanmıştır.

3.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmaya başlamadan önce deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin arasında dinleme becerisi açısından anlamlı bir fark olup olmadığını tespit etmek amacıyla bağımsız gruplar için t testi uygulanmıştır. Yapılan testin sonuçlarına ait bulgular Tablo-1’de yer almaktadır.

Tablo1:Deney Grubu ile Kontrol Grubu Öğrencilerinin, *Dinlediğini Anlama Soruları’na*Göre Ön Testten Aldıkları Toplam Puan Ortalamalarına İlişkin t Testi Sonuçları

	N	X	S	sd	T	P
Deney	28	6.00	2.69	52.95	-.572	.57
Kontrol	29	5.62	2.29	52.95	-.572	.57

Tablo-1’de görüldüğü gibi deney grubu (x:6.00, ss:2.69) ve kontrol grubu (x:5.62, ss:2.29) arasında anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir (t:-.572, p>.05). Bu sonuçlar uygulama öncesinde deney grubu ve kontrol grubunun seçici dinleme becerisi bakımından birbirine denk olduğunu göstermektedir.

3.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Çalışma öncesinde deney ve kontrol gruplarının denkliği “Dinlediğini Anlama Soruları”ndaki her bir soru için ayrı ayrı incelenmiştir. Bulunan veriler Tablo-2’de gösterilmektedir.

Tablo2: Deney Grubu ile Kontrol Grubu Öğrencilerinin, *Dinlediğini Anlama Soruları’na*Göre Ön Testten Her Bir Soru İçin Aldıkları Puan Ortalamalarına İlişkin t Testi Sonuçları

SORULAR	GRUPLAR	N	X	S	Sd	T	P
Birinci Soru	Deney	28	.04	.18	54.84	-.02	.98
	Kontrol	29	.03	.18	54.84	-.02	.98
İkinci Soru	Deney	28	.71	.46	54.77	-1.80	.07
	Kontrol	29	.48	.50	54.77	-1.80	.07
Üçüncü Soru	Deney	28	.64	.48	54.39	.65	.51
	Kontrol	29	.72	.45	54.39	.65	.51
Dördüncü Soru	Deney	28	.61	.49	54.15	.92	.35
	Kontrol	29	.72	.45	54.15	.92	.35
Beşinci Soru	Deney	28	.86	.35	49.10	.89	.37
	Kontrol	29	.93	.25	49.10	.89	.37
Altıncı Soru	Deney	28	.29	.46	53.87	-.68	.49
	Kontrol	29	.21	.41	53.87	-.68	.49
Yedinci Soru	Deney	28	.04	.18	51.33	.55	.58
	Kontrol	29	.07	.25	51.33	.55	.58
Sekizinci Soru	Deney	28	.29	.46	52.61	1.00	.31
	Kontrol	29	.17	.38	52.61	1.00	.31
Dokuzuncu Soru	Deney	28	.86	.35	54.85	.05	.95
	Kontrol	29	.86	.35	54.85	.05	.95
Onuncu Soru	Deney	28	.71	.46	53.87	.68	.49
	Kontrol	29	.79	.41	53.87	.68	.49
On Birinci Soru	Deney	28	.64	.48	55.00	-1.47	.14
	Kontrol	29	.45	.50	55.00	-1.47	.14
On İkinci Soru	Deney	28	.32	.47	51.89	-1.29	.20
	Kontrol	29	.17	.38	51.89	-1.29	.20

Tablo incelendiğinde birinci (t:-.02, p>.05), ikinci (t:-1.80, p>.05), üçüncü (t:.65, p>.05), dördüncü (t:.92, p>.05), beşinci (t:.89, p>.05), altıncı (t:-.68, p>.05), yedinci (t:.55, p>.05), sekizinci (t:1.00, p>.05), dokuzuncu (t:.05, p>.05), onuncu (t:.68, p>.05), on birinci (t:-1.47, p>.05) ve on ikinci (t:-1.29, p>.05) sorular yani “Dinlediğini Anlama Soruları”nda yer alan tüm sorular açısından deney ve kontrol grupları arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır. Bu veriler doğrultusunda çalışma öncesinde iki grubun birbirine denk olduğu anlaşılmaktadır.

3.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Yapılan uygulama sonucunda deney grubu öğrencilerinin ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek adına ilişkili ölçümler için t testi uygulanmıştır. Test sonucunda elde edilen bulgular Tablo-3’te bulunmaktadır.

Tablo3: Deney Grubu Öğrencilerinin *Dinlediğini Anlama Soruları'*ndan Aldığı Ön Test ve Son Test Toplam Ortalama Puanlara İlişkin t Testi Sonuçları

	N	X	S	Sd	T	P
Ön Test	28	6.00	2.69	54	-4.55	.00
Son Test	28	8.46	.96	54	-4.55	.00

Yukarıdaki tablo incelendiğinde deney grubunun ön test ve son testten aldığı toplam puanlar arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Deney grubu öğrencilerinin ön test ortalamaları (x:6.00, ss:2.69) son test ortalamalarından (x:8.46, ss:.96) anlamlı düzeyde farklıdır (t:-4.55,p<.05). Bulunan sonuçlar değerlendirildiğinde, deney grubuna yapılan seçici dinleme uygulamalarının öğrencilerin dinleme becerisini genel olarak geliştirdiği söylenebilmektedir.

3.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Çalışmaya katılan deney grubu öğrencilerinin her bir soru bazında ön test ve son test puanları arasında fark olup olmadığını belirlemek için ilişkili ölçümler t testi kullanılmıştır. Test sonucunda elde edilen veriler Tablo-4'te yer almaktadır.

Tablo4: Deney Grubu Öğrencilerinin *Dinlediğini Anlama Soruları'*ndan Her Bir Soru İçin Aldığı Ön Test ve Son Test Puan Ortalamalarına İlişkin t Testi Sonuçları

SORULAR	GRUPLAR	N	X	S	Sd	T	P
Birinci Soru	Ön Test	28	.04	.18	41.07	-1.40	.16
	Son Test	28	.14	.35	41.07	-1.40	.16
İkinci Soru	Ön Test	28	.71	.46	53.55	1.10	.27
	Son Test	28	.57	.50	53.55	1.10	.27
Üçüncü Soru	Ön Test	28	.64	.48	54	-2.72	.00
	Son Test	28	.93	.26	54	-2.72	.00
Dördüncü Soru	Ön Test	28	.61	.49	54	-3.55	.00
	Son Test	28	.96	.18	54	-3.55	.00
Beşinci Soru	Ön Test	28	.86	.35	54	-2.12	.03
	Son Test	28	1.00	.00	54	-2.12	.03
Altıncı Soru	Ön Test	28	.29	.46	54	-2.81	.00
	Son Test	28	.64	.48	54	-2.81	.00
Yedinci Soru	Ön Test	28	.04	.18	54	-3.25	.00
	Son Test	28	.36	.48	54	-3.25	.00
Sekizinci Soru	Ön Test	28	.29	.46	53.45	-1.61	.10
	Son Test	28	.50	.50	53.45	-1.61	.10
Dokuzuncu Soru	Ön Test	28	.86	.35	53.19	-.39	.69
	Son Test	28	.89	.31	53.19	-.39	.69
Onuncu Soru	Ön Test	28	.71	.46	54	-2.66	.01
	Son Test	28	.96	.18	54	-2.66	.01
On Birinci Soru	Ön Test	28	.64	.48	54	-2.27	.02
	Son Test	28	.89	.31	54	-2.27	.02
On İkinci Soru	Ön Test	28	.32	.47	54	-2.19	.03
	Son Test	28	.61	.49	54	-2.19	.03

Tablo incelendiğinde üçüncü (t:-2.72, p<.05), dördüncü (t:-3.55, p<.05), beşinci, (t:-2.12, p<.05), altıncı (t:-2.81, p<.05), yedinci (t:-3.25, p<.05), onuncu (t: -2.66, p<.05), on birinci (t:-2.27, p<.05) ve on ikinci (t:-2.19, p<.05) sorularda deney grubunun ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir fark bulunduğu belirlenmiştir. Bunun dışında kalan sorularda ise deney grubunun ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır. Deney grubu açısından çalışmadaki sorulardan elde edilen toplam puanların ön test ve son teste göre anlamlı bir fark oluşturması, yapılan seçici dinleme uygulamalarının deney grubundaki öğrencilerin dinleme becerisine katkı sağlandığını göstermektedir. Kontrol grubu verileri de dikkate alındığında yapılacak dinleme uygulamalarının seçici dinleme kullanılarak yapılmasının öğrenci dinleme becerisini anlamlı düzeyde geliştirdiği görülmektedir.

3.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Yapılan uygulama sonucunda kontrol grubu öğrencilerinin ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla ilişkili ölçümler için t testi uygulanmıştır. Test sonucunda elde edilen bulgular Tablo-5'te bulunmaktadır.

Tablo5: Kontrol Grubu Öğrencilerinin *Dinlediğini Anlama Soruları'*nden Aldığı Ön Test ve Son Test Toplam Ortalama Puanlara İlişkin t Testi Sonuçları

	N	X	S	Sd	T	P
Ön Test	29	5.62	2.29	56	-1.30	.19
Son Test	29	6.34	1.93	56	-1.30	.19

Tablo incelendiğinde kontrol grubuna yapılan dinleme uygulamalarının onların dinleme becerisi üzerinde anlamlı bir fark yaratmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Her ne kadar kontrol grubu öğrencilerinin ön test ortalamalarına (x:5.62, ss:2.29) göre son test ortalamalarında (x:6.34, ss:1.93) artış görülse de ön test ve son test arasında oluşan bu fark anlamlı değildir (t:-1.30, p>.05).

Bu sonuçlara bakıldığında seçici dinleme eğitiminin uygulandığı deney grubunun ön test ve son test puan ortalamalarının arasında anlamlı bir fark varken, kontrol grubunda bu farkın anlamlı düzeyde olmadığı görülmektedir. Bu durum geleneksel şekilde yapılan dinleme uygulamalarının, seçici dinleme uygulamalarına göre yetersiz kaldığını ve öğrencilerin dinleme becerilerini istenilen düzeyde geliştirmediğini göstermektedir.

3.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular

Kontrol grubunda bulunan öğrencilerin her bir testten aldıkları ön test ve son test ortalama puanlarını tespit etmek için ilişkili ölçümler t testi uygulanmıştır. Test sonucunda elde edilen bulgular Tablo 6'da yer almaktadır.

Tablo 6: Kontrol Grubu Öğrencilerinin *Dinlediğini Anlama Soruları'*ndan Her Bir Soru İçin Aldığı Ön Test ve Son Test Puan Ortalamalarına İlişkin t Testi Sonuçları

SORULAR	TESTLER	N	X	S	Sd	T	P
Birinci Soru	Ön Test	29	.03	.18	28.00	1.00	.32
	Son Test	29	.00	.00	28.00	1.00	.32
İkinci Soru	Ön Test	29	.48	.50	55.98	-.78	.43
	Son Test	29	.59	.50	55.98	-.78	.43
Üçüncü Soru	Ön Test	29	.72	.45	56.00	.00	1.00
	Son Test	29	.72	.45	56.00	.00	1.00
Dördüncü Soru	Ön Test	29	.72	.45	55.89	-.29	.76
	Son Test	29	.76	.43	55.89	-.29	.76
Beşinci Soru	Ön Test	29	.93	.25	28.00	-1.44	.16
	Son Test	29	1.00	.00	28.00	-1.44	.16
Altıncı Soru	Ön Test	29	.21	.41	54.26	-1.44	.15
	Son Test	29	.38	.49	54.26	-1.44	.15
Yedinci Soru	Ön Test	29	.07	.25	51.41	-.85	.39
	Son Test	29	.14	.35	51.41	-.85	.39
Sekizinci Soru	Ön Test	29	.17	.38	55.54	.35	.72
	Son Test	29	.14	.35	55.54	.35	.72
Dokuzuncu Soru	Ön Test	29	.86	.35	55.15	-.39	.69
	Son Test	29	.90	.31	55.15	-.39	.69
Onuncu Soru	Ön Test	29	.79	-.41	55.83	.31	.75
	Son Test	29	.76	-.43	55.83	.31	.75
On Birinci Soru	Ön Test	29	.45	.50	55.88	-1.59	.11
	Son Test	29	.66	.48	55.88	-1.59	.11
On İkinci Soru	Ön Test	29	.17	.38	53.84	-1.22	.22
	Son Test	29	.31	.42	53.84	-1.22	.22

Tablo incelendiğinde birinci (t:1.00, p>.05), ikinci (t:-.78, p>.05), üçüncü (t:.00, p>.05), dördüncü (t:-.29, p>.05), beşinci (t: -1.44, p>.05), altıncı (t:-1.44, p>.05), yedinci (t:-.85, p>.05), sekizinci (t:.35, p>.05), dokuzuncu (t:-.39, p>.05), onuncu (t:.31, p>.05), on birinci (t:-1.59, p>.05) ve on ikinci (t:-1.22, p>.05) sorular açısından kontrol grubunun ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir fark bulunmadığı tespit edilmiştir. Bu veriler doğrultusunda hiçbir ek çalışma ve uygulama yapılmayan kontrol grubunun ön test ve son test arasında yaptığı dinleme uygulamalarının dinleme becerisini geliştirmede yeterli olmadığı görülmektedir.

3.7. Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo7: Deney Grubu ile Kontrol Grubu Öğrencilerinin, *Dinlediğini Anlama Soruları'*ndan Aldıkları Son Test Toplam Ortalama Puanlara İlişkin t Testi Sonuçları

	N	X	S	Sd	t	P
Deney	28	8.46	.96	55	-5.21	.00
Kontrol	29	6.34	1.93	55	-5.21	.00

Yapılan araştırmada deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin aldıkları son test ortalama puanları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını tespit etmek amacıyla bağımsız örneklem için t testi uygulanmıştır. Yapılan testin sonuçlarına ait bulgular Tablo-7'de yer almaktadır.

Tablo incelendiğinde deney grubu ve kontrol grubu öğrencilerinin son testten aldıkları ortalama puanlar arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Deney grubunun son test ortalama puanı (x:8.46, ss:.96), kontrol grubunun son test ortalama puanından (x:6.34, ss:1.93) anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur (t:-5.21, p<.05). Bu sonuçlar, kontrol grubu öğrencilerinin dinleme becerilerine oranla, deney grubu öğrencilerinin dinleme becerilerinin daha çok geliştiğini göstermektedir. Verilen seçici dinleme eğitiminin, deney grubu öğrencilerinin seçici dinleme becerilerini geliştirdiği sonucuna ulaşılabilmektedir.

3.8. Sekizinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Çalışmada son testten elde edilen veriler deney grubu ve kontrol grubu arasında soru bazında değerlendirilmiştir. Veriler Tablo-8’de gösterilmektedir.

Tablo8: Deney Grubu ile Kontrol Grubu Öğrencilerinin, *Dinlediğini Anlama Soruları’na*Göre Son Testten Her Bir Soru İçin Aldıkları Puan Ortalamalarına İlişkin t Testi Sonuçları

SORULAR	GRUPLAR	N	X	S	sd	T	P
Birinci Soru	Deney	28	.14	.35	55	-2.16	.03
	Kontrol	29	.00	.00	55	-2.16	.03
İkinci Soru	Deney	28	.57	.50	54.90	.11	.91
	Kontrol	29	.59	.50	54.90	.11	.91
Üçüncü Soru	Deney	28	.93	.26	55	-2.06	.04
	Kontrol	29	.72	.45	55	-2.06	.04
Dördüncü Soru	Deney	28	.96	.18	55	-2.29	.02
	Kontrol	29	.76	.43	55	-2.29	.02
Beşinci Soru	Deney	28	1.00	.00			
	Kontrol	29	1.00	.00			
Altıncı Soru	Deney	28	.64	.48	55	-2.02	.04
	Kontrol	29	.38	.49	55	-2.02	.04
Yedinci Soru	Deney	28	.36	.48	55	-1.95	.05
	Kontrol	29	.14	.35	55	-1.95	.05
Sekizinci Soru	Deney	28	.50	.50	55	-3.13	.00
	Kontrol	29	.14	.35	55	-3.13	.00
Dokuzuncu Soru	Deney	28	.89	.31	54.85	.04	.96
	Kontrol	29	.90	.31	54.85	.04	.96
Onuncu Soru	Deney	28	.96	.18	55	-2.29	.02
	Kontrol	29	.76	.43	55	-2.29	.02
On Birinci Soru	Deney	28	.89	.31	55	-2.19	.03
	Kontrol	29	.66	.48	55	-2.19	.03
On İkinci Soru	Deney	28	.61	.49	55	-2.31	.02
	Kontrol	29	.31	.47	55	-2.31	.02

Tablo incelendiğinde birinci (t:-2.16, p<.05), üçüncü (t:-2.06, p<.05), dördüncü (t:-2.29, p<.05), altıncı (t:-2.02, p<.05), yedinci (t:-1.95, p=.05), sekizinci (t:-3.13, p>.05), onuncu (t:-2.29, p<.05), on birinci (t:-2.19, p<.05), on ikinci (-2.31, p<.05) sorular açısından deney ve kontrol grupları arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır. Gruplar arasında son test toplam puanlarında ve “Dinlediğini Anlama Soruları”ndaki soruların birçoğunda anlamlı bir fark olması yapılan seçici dinleme uygulamasının dinleme becerisini geliştirmede etkili olduğunu göstermektedir.

4. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırma sonucunda elde edilen sonuçlara ve önerilere yer verilmiştir.

Araştırmanın alt amaçlarına bağlı olarak bulgulardan elde edilen sonuçlar şöyledir:

*Deney grubu ve kontrol grubu öğrencilerinin son testten aldıkları toplam ortalama puanlar arasında deney grubu lehine anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir.

* Deney grubunda “Dinlediğini Anlama Soruları”ndan sekizinde ön test ve son test toplam ortalama puanları arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir.

*Kontrol grubuna uygulanan “Dinlediğini Anlama Soruları”nın tamamında ön test ve son test toplam ortalama puanları arasında anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir.

* “Dinlediğini Anlama Soruları”ndandokuzunda deney ve kontrol grubu arasında deney grubu lehine anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmadan elde edilen bulgular sonucunda, dinlediğini anlama becerisinin geliştirilmesinde seçici dinleme yönteminin uygulandığı deney grubu ile doğrudan öğretim yönteminin uygulandığı kontrol grubu öğrencilerinin son test başarı puanları arasında anlamlı düzeyde bir farklılık meydana geldiği belirlenmiştir. Bu farklılık, seçici dinleme yönteminin uygulandığı deney grubu lehinedir. Bu durum seçici dinleme yönteminin uygulandığı deney grubu öğrencilerinin dinlediğini anlama becerisinin kontrol grubu öğrencilerine göre daha yüksek olduğu anlamına gelmektedir. Alan yazında yapılan çalışmalarda da dinleme becerisinin doğrudan öğretim yönteminin uygulandığı gruplara oranla özel bir yöntem ya da

tekniklerin uygulandığı gruplarda daha fazla geliştiği tespit edilmiştir. Cornell not alma tekniğinin dinlenileni anlama sürecindeki etkisinin incelendiği çalışmada da not almanın her şekilde dinleneni anlamada etkili olduğu belirtilirken; Cornell not alma tekniğinin anlama sürecinde daha etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Şahin, Aydın, Sevim, 2011: 34). Dinleneni anlama sürecini zihin haritalama tekniği ile ele alan çalışmada da zihin haritalama tekniğinin anlama ve hatırlama düzeyini artırdığı, klasik not alma stratejilerine göre de anlama ve hatırlama düzeyini daha olumlu etkilediği sonucuna ulaşılmıştır (Aydın, 2010: 12). Aktif öğrenme tekniklerinin dinleme becerisine etkisinin incelendiği çalışmada da kullanılan aktif öğrenme tekniklerinin altıncı sınıf öğrencilerinin dinleme becerisini daha çok geliştirdiği sonucuna ulaşılmıştır (Aytan, 2011: 113). Doğan'ın (2007:118) etkinlik temelli öğretim çalışmaları yaptığı ve dinleme becerisinin gelişimini ölçtüğü yedinci sınıf öğrencilerinden de etkinlik temelli dinleme uygulamaları yapanların dinleme becerisinin daha fazla geliştiği sonucuna ulaşılmıştır. Kırbas'ın (2010: 193) çalışmasında da işbirlikli öğrenmenin sekizinci sınıf öğrencilerinin dinleme becerisine etkisi incelenmiş ve işbirlikli öğrenmenin dinleme becerisini geliştirdiği sonucuna ulaşılmıştır. Kocaadam'ın (2011) not alarak dinleme yönteminin öğrencilerin dinlediğini anlamaya etkisini araştırdığı çalışmada, söz konusu yöntemin geleneksel yöntemle göre daha etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan uygulamalar seçici dinleme uygulaması ile benzer sonuçlar göstererek dinleme çalışmalarının belli bir dinleme türü, teknik ya da yöntem çerçevesinde yapılması gerektiğini ortaya koymaktadır.

Dinleme becerisi üzerine yapılan araştırmalardan doğrudan seçici dinleme yöntemini ele alan Ceran'ın (2015) araştırmasında ise seçici dinleme yöntemi ile not alarak dinleme yönteminin dinlediğini anlama becerisine etkisi araştırılmış, her iki yöntemde dinlediğini anlama becerisini geliştirdiği görülmüştür. Bununla birlikte deney ve kontrol gruplarının son testlerinin toplam ortalama puanları karşılaştırıldığında seçici dinleme yönteminin not alarak dinleme yöntemine göre daha etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum dinleme becerisini geliştirmede basamaklı bir yol izlenmesi gerektiği ve seçici dinlemenin de ilk basamak olarak kullanılması gerektiği şeklinde yorumlanabilir. Çünkü birey hangi yöntem ve teknikle dinleme yaparsa yapsın öncelikli olarak dinledikleri içinden gerekli ve önemli olanı seçmeyi bilmelidir. Bu bağlamda dinleme eğitiminde seçici dinlemeye öncelikli ve ağırlıklı olarak yer verilmesi gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

Seçici dinleme yönteminin uygulanışında metinde dikkat edilmesi gereken hususları belirlemek için metne yönelik bazı sorular oluşturulur ve öğrenci dinleme öncesinde bu soruları görerek amaçlı bir dinleme yapar. Amacın önceden belirlenmesi ve buna göre yapılan seçici dinleme dinlediğini anlama becerisini artırmaktadır. Temur (2010) da metin öncesinde verilen soruların dinlediğini anlama beceri düzeyine olan etkisinin metin dinlendikten sonra verilen sorulara göre daha fazla olduğu ve metni dinlemeden önce soruların bilinmesinin seçici ve amaçlı dinlemeye katkı sağladığı sonucuna ulaşmıştır. Dolayısıyla amaçlı bir dinlemenin dinleme becerisini geliştirmede etkili olduğu söylenebilir. Epçaçan (2013) da dinleme eğitiminde özellikle metin okumalarından önce amaç oluşturulmamasını, dinleme becerilerini etkileyen unsurlardan biri olarak göstermektedir.

Çalışmada kontrol grubunun ön test ve son test puanları karşılaştırıldığında toplam puanlarda anlamlı bir fark oluşmadığı görülmektedir. Kontrol grubuna uygulanan Dinlediğini Anlama Soruları'nın tek tek soruları incelendiğinde de kontrol grubunda anlamlı bir fark ortaya çıkmamıştır. Bu sonuç, derslerde farklı farklı yöntemlere dayanarak yapılan ve amacı öğrencilere yeterince açıklanmayan dinleme uygulamalarının öğrencilerin dinleme becerilerini geliştirmede yeterli olmadığını göstermektedir. Fakat yapılan bazı çalışmalarda yalnızca düzenli olarak dinleme uygulamaları yapmanın da dinleme becerisini anlamlı düzeyde geliştirdiğini ortaya konmuştur. Örneğin; dinleme etkinlikleri uygulanarak ilköğretim altı, yedi ve sekizinci sınıf öğrencilerinin dinleme becerilerinin incelendiği çalışmada (Aras, 2004: 75) yapılan uygulamaların dinleme becerisini geliştirdiği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca bu çalışmada öğretmenin, seçilen metinlerin, sınıftaki ortamın da dinleme becerisinin gelişimine katkı sağladığı ifade edilmiştir. Kocaadam'ın (2011: 61) not alarak dinlemenin dinleme becerisine etkisini incelediği çalışmada kontrol grubunun da ön test ve son test puanları arasında anlamlı bir fark olduğu görülmüştür. Kaplan (2004: 119) da altıncı sınıf öğrencilerinin dinleme becerilerini incelediği çalışmada düzenli olarak dinletilen metinlerin dinleme becerisini geliştirdiğini tespit etmiştir. Dinleme stratejilerinin kullanımının dinleme becerisi üzerindeki etkisinin incelendiği çalışmada yedinci sınıf öğrencileri ile çalışılmıştır. Çalışma sonucunda düzenli olarak uygulama yapmanın dinleme becerisini geliştirdiği ve öğrencilerin aktif katılımlarının sağlandığı çalışmalarda daha istekli oldukları belirtilmiştir (Çelikkbaş, 2010: 93-94).

Alan yazında özel bir yöntem ve tekniğin dinlediğini anlama becerisine etkisini inceleyen çalışmaların yanı sıra dinleme ile ilgili durum tespiti yapan çalışmalara da rastlanmaktadır. Örneğin Arslan'ın (2013: 79) çalışmasında yedinci sınıf öğrencilerinin dinlediklerini anlama düzeyleri incelenmiş ve öğrencilerin bu bakımdan düşük seviyede olduğu veya istenilen düzeyde olmadığı belirtilmiştir. Dinleme becerisinin istenilen düzeyde gelişmemesinin hem öğretmen hem de öğrencilerden kaynaklanan nedenleri

olabilmektedir. Fakat bu durumda genel olarak Türkçe eğitiminde dinleme becerisine yönelik tutum ve uygulamalar etkilidir. Özbay ve Melanlıoğlu'nun (2012: 96) çalışmasında dinlemenin "ihmal edilen bir beceri" olduğu ve diğer dil becerilerine oranla yeteri kadar önemsenmediği sonucuna ulaşılmıştır. Yücel, Akar ve Batur (2003: 101)'un çalışmasında ise öğretmenlerin dinleme becerileri ile ilgili hedeflere daha az önem verdiği, aynı zamanda bu hedefleri öğrencilerin düşük düzeyde kazanabildikleri ifade edilmiştir. Er ve Yıldırım'ın (2013: 248) Türkçe programındaki dinleme/izleme kazanım ve amaçlarını öğretmen görüşlerine göre inceledikleri çalışmada da benzer sonuçlar elde edilmiştir. Çalışmaya göre öğretmenler dinleme/izleme alanına yönelik amaçları öğrencilere aktarmakta ve kazandırmakta zorluk çekmektedirler.

Dinlemenin hem sosyal hayatta hem de eğitim öğretim sürecinde en aktif kullanılan dil becerilerinden olduğu düşünüldüğünde, belli bir program dâhilinde ve sistematik olarak geliştirilmesi gereği ortaya çıkmaktadır. Farklı dinleme yöntem ve teknikleri kullanılması, dinlemeyi hayatın her alanında etkin ve etkili bir beceri hâline getirecektir. Söz konusu yöntem ve tekniklerin birbirine benzer ve birbirini tamamlayan yanları olduğu düşünüldüğünde seçici dinleme yöntemine yönelik bir eğitimin öncelikli olarak verilmesi diğer yöntem ve teknikleri daha etkili kullanmak için destekleyici olacaktır.

KAYNAKÇA

- ARAS, Bülent (2004). *İlköğretimde Dinleme Anlama Becerisinin Geliştirilmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- ARSLAN, Akif (2013). Çeşitli Değişkenler Açısından İlköğretim Yedinci Sınıf Öğrencilerinin Dinlediğini Anlama Durumları, *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, S. 2 (5), s. 61-81.
- AYDIN, Gülnur (2010). Zihin Haritalama Tekniğinin Dinlenen Anlamaya ve Kalıcılığa Etkisi, *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, S. 14(2), s. 1-16.
- AYTAN, Talat (2011). *Aktif Öğrenme Tekniklerinin Dinleme Becerisi Üzerindeki Etkileri*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Konya: Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- BALCI, Ali (2011). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntem, Teknik ve İlkeler*, Ankara: Pegem Yayınları.
- BUZAN, Tony (2001). *Aklını En İyi Şekilde Kullan*, İstanbul: Arion Yayınevi.
- CERAN, Dilek (2015). Seçici Dinleme ile Not Alarak Dinleme Yöntemlerinin Altıncı Sınıf Öğrencilerinin Dinlediğini Anlama Becerisine Etkisi, *Zeitschrift für die Welt der Türken*, S. 7(1), s. 205-219.
- ÇELİKBAŞ, K. Alpaslan (2010). *Anlama/Dinleme Stratejilerinin Kullanımı ile Dinlediğini Anlama Düzeyi Arasındaki İlişki*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Van: Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- DEMİREL, Özcan (2003). *Türkçe Öğretimi*, Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- DOĞAN, Yusuf (2007). *İlköğretim İkinci Kademe Dil Becerisi Olarak Dinlemeyi Geliştirme Çalışmaları*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- DOĞAN, Yusuf (2010). Dinleme Becerisini Geliştirmede Etkinliklerden Yararlanma, *TÜBAR*, S. 17, s. 263-274.
- EPÇAÇAN, Cahit (2013). Temel Bir Dil Becerisi Olarak Dinleme ve Dinleme Eğitimi, *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Türkçenin Öğretimi Özel Sayısı*, S. 11, s. 331-352.
- KAPLAN, Hüseyin (2004). *İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Dinleme Becerileri Üzerine Bir Araştırma*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- KARADÜZ, Adnan (2010). Türkçe ve Sınıf Öğretmeni Adaylarının Dinleme Stratejilerinin Değerlendirilmesi, *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, S. 29, s. 39-55.
- KIRBAŞ, Abdulkadir (2010). *İşbirlikli Öğrenme Yönteminin İlköğretim Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Dinleme Becerilerini Geliştirmesine Etkisi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- KOCAADAM, Duygu (2011). *Not Alarak Dinleme Eğitiminin İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerinin Dinleme Becerisi Üzerindeki Etkisi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- MEB. (2006). *İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7, 8. Sınıflar) Öğretim Programı*, Ankara: Devlet Kitapları Yayınevi.
- ÖZBAY, Murat (2009). *Türkçe Özel Öğretim Yöntemleri-1*, Ankara: Öncü Basımevi.
- ÖZBAY, Murat ve MELANLIOĞLU, Deniz (2012). Türkçe Öğretim Programlarının Dinleme Becerisi Bakımından Değerlendirilmesi, *Turkish Studies*, S. 7 (1), s. 87-97.
- SEVER, Sedat (2011). *Türkçe Öğretimi ve Tam Öğrenme*, Ankara: Anı Yayıncılık.
- ŞAHİN, Abdullah, AYDIN, Gülnur ve SEVİM, Oğuzhan (2011). Cornell Not Alma Tekniğinin Dinlenen Metni Anlamaya ve Kalıcılığa Etkisi, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S. 29, s. 29-36.
- TEMİZYÜREK, Fahri (2011). *Konuşma Eğitimi*, Ankara: Pegem Akademi.
- TEMUR, Turan. (2001). *Dinleme Becerisi-Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu Türkçe 1-8*, Ankara: Nobel Yayınları.
- TEMUR, Turan (2010). Dinleme Metinlerinden Önce ve Sonra Sorulan Soruların Üniversite Öğrencilerinin Dinlediğini Anlama Becerisi Düzeyine Etkisi, *Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, S. 29, s. 303-319.
- UMAGAN, Suat (2007). *Dinleme-İlköğretimde Türkçe Öğretimi*, Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- YILDIRIM, Hatice (2007). *İlköğretim 3. Sınıf Öğrencilerinin Dinleme Becerileri Üzerine Bir Araştırma*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- YILDIRIM, Faruk ve ER, Onur (2013). Türkçe Dersi Öğretim Programı Dinleme/ İzleme Alanı Amaç ve Kazanımlar Boyutunun Öğretmen Görüşleri Doğrultusunda Değerlendirilmesi, *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, S. 2 (2), s. 231-250.
- YÜCEL, Cemil, AKAR, Cüneyt ve BATUR, Zekerya (2003). Öğretmenlerin İlköğretim 8. Sınıf Türkçe Programında Yer Alan Anlama Becerileri ile İlgili Hedeflere Önem Verme Dereceleri ve Öğrencilerin Hedefleri Kazanım Düzeyleri, *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S. 5 (2), s. 89-102.
- WACKER, Katherine G. & HAWKINS, Katherine. (1996). Curricula Comparison for Classes in Listening, *International Journal of Listening*, S. 10, s. 14-28.